

CULTURA / ESPECTACLES

OPINIÓ

*Actualitat de
Santiago Rusiñol*

Josep M. Figueres *

En la història moderna de Catalunya gairebé sempre hi ha hagut un autor teatral que el seu objectiu ha estat fer una simple aportació per viure millor, com a delectació del joc social del plaer, sigui de l'artístic, sigui del recreatiu. Avui, per múltiples raons, però, no tenim autors d'aquesta tipologia fantàstica, i, no obstant, penso, que hi ha d'haver un espai i un temps per a tot.

He pogut, en pocs dies, veure unes comèdies de Rusiñol en vídeo i també llegir-ne d'altres en l'edició original tan saborosa, a diferència de les *Obres Completes*, que han estat fetes amb una certa descurança potser comprensible, atès el volum de material recollit, unes tres mil pàgines, i de les quals el que més desplaça és la transformació del lèxic popular i col·loquial, ple de vulgarismes i castellanismes, en un deversall de mots exòtics pels personatges. A més de passar-m'ho de conya, penso que he vist el rerafons ideològic de l'autor, que va més enllà de la contemplació irònica i humorística de la vida.

Amb tot, la seva obra de divertiment no és tan insípida i irrellevant, intranscendent, com pot semblar a primer cop d'ull. En la major part de les obres batega la despreocupació conjuntural més important, em refereixo a les comèdies estrictament, ja que les obres amb rerafons ideològic ple, els drames —*El místic*, *L'hèroe...*—, tenen un mòbil plenament vinculat amb la problemàtica del primer terç del segle. Les comèdies, des de *Miss Barceloneta* a *La intel·lectual* i des d'*Els savis de Vilatrista* fins a *Jocs Florals de Canprosa*, tenen el gust i el to de l'època amb un llenguatge agradable i unes situacions innocents i boniques, precisament, per la seva irrellevància. És el Rusiñol pintor de jardins que s'acara amb la realitat i en fa una amable dissertació.

El Rusiñol que no li plau la realitat i que, des d'un comportament humà bàsicament de materialisme i egoisme, veiem, per exemple, a *El pati blau*, pateix pel dolor dels altres i no és capaç de fer-ne una visió crítica. Senzillament, ho retrata, i aquesta és la contribució especial que fa a la manera de viure seva, on no tot són festes modernistes, vida bohèmia als Quatre Gats, estimulants i gresca. És un Rusiñol sensible que observa dolgut la realitat i la retrata. L'altre Rusiñol, el de *L'alegria que passa*, posem per cas, és un home vitalista que té el favor del públic. Gairebé cada any estrenava una obra, que era alhora editada, amb notable èxit. Ell encarna l'èxit del modernisme popular.

Avui el teatre humorístic ha estat substituït per les sèries còmiques a la televisió, els mateixos autors han estat, en el vessant humorístic i agradable de la comèdia, substituïts, en català, per l'equip, pel grup, com a suma d'individualitats davant la inexistència d'un autor solitari. Rusiñol té l'actualitat perenne del caràcter català, que no ha canviat en mig segle, i la virtut de l'humor que endolceix la vida tan amarga dels temps presents, on la falta d'idealisme i de fraternitat és substituïda pel consumisme, el materialisme i la corrupció. L'humor és potser un dels millors antídots de l'infart, la depressió i l'estrès. Tornar a Rusiñol és senzillament recrear-se en la bellesa de l'efímer, que, com totes les coses, en la simplicitat hi ha potser la màxima emoció i satisfacció. ■

*Josep M. Figueres és historiador